

به نام خداوند بخشنده مهربان

نشریه فنی

شناسایی عوامل خطر در دام‌های سبک

نویسندگان: محمود دشتی زاده ، حسن صادقی پناه ، حسین خاج ، حسین اسماعیلی ، ابوطالب صادقی

چکیده

کشاورزی و دامپروری از مخاطره‌آمیزترین فعالیت‌های اقتصادی و سرمایه‌گذاری ریسکی است که بسیاری از عوامل غیرقابل کنترل محیطی، آفات و بیماری‌ها بر این فعالیت اقتصادی تأثیر می‌گذارند. افزایش کمی و کیفی تولیدات دامی از اهداف مهم در برنامه‌ریزی کشور است. دستیابی به این اهداف مهم مستلزم شناخت وضعیت موجود دامپروری و روش‌های گله‌داری صحیح با بکارگیری روش‌ها و تکنولوژی پیشرفته با توجه به شرایط محلی و منطقه‌ای و آداب و سنن و فرهنگ هر منطقه می‌باشد. با توجه به پیشرفت دانش بشری و تولید محصولات وابسته به این صنعت از قبیل مواد آرایشی و بهداشتی، دارو و مکمل‌های خوراکی، اهمیت این حرفه به نحو چشم‌گیری افزایش یافته است. اما ماهیت فعالیت دامپروری به گونه‌ای است که شاغلان این بخش همواره با خطرات طبیعی و غیرطبیعی مواجه هستند. از ۴۰ نوع حادثه ثبت شده در جهان حدود ۳۱ نوع آن در ایران رخ می‌دهد و کشور ایران نیز جزء ۱۰ کشور حادثه‌خیز اول دنیا محسوب می‌شود. با توجه به این شرایط، روش‌های کاهش ریسک تولید محصولات کشاورزی و دامی همواره مورد توجه تولیدکنندگان، اقتصاددانان و سیاست‌گذاران این بخش بوده است. به منظور بهبود بهره‌وری و افزایش سوددهی واحدهای پرورشی، مدیریت واحدها باید به سمتی پیش رود که میزان سرمایه‌گذاری با میزان درآمد ناشی از این فعالیت اقتصادی مطابقت داشته باشد. بنابراین شناخت عواملی که منجر به بروز خسارت و زیان اقتصادی در این صنعت می‌گردد امری ضروری است. از آن‌جا که تلفات ناشی از عوامل مختلف در این صنعت غیر قابل اجتناب است، کاهش میزان آن با اتخاذ تدابیر صحیح مدیریتی، واحد پرورشی را به سمت سوددهی بیشتر سوق خواهد داد. انگل‌ها از مهم‌ترین عوامل بروز تلفات در گوسفند و بز به حساب می‌آیند و تضمین موفقیت در یک واحد دامداری تا حد زیادی بستگی به کنترل انگل‌های داخلی و خارجی دارد. بنابراین در صورت ارائه مدیریت خوب، تغذیه مطلوب و بهداشت و ضدعفونی دقیق، بیماری‌های انگلی گوسفند و بز به طور وسیع قابل مهار هستند. بیماری‌های انگلی، همواره جزئی از عوامل موجود در محیط هستند و در تمام مراحل پرورش ممکن است منجر به بروز تلفات یا زیان اقتصادی از طریق تأخیر در رشد و پایین آوردن بازده

غذایی، پایین آوردن کیفیت لاشه و پشم، کاهش تولید شیر، بالا بردن نسبت نیروی کار و افزایش دیگر هزینه‌های جاری شود. بنابراین ارائه یک برنامه بهداشتی منظم و دقیق به منظور پیشگیری از بیماری‌ها و کنترل انگل‌ها لازم و ضروری است. عدم مدیریت تولیدمثلی در گله و بروز همخونی‌های شدید در نتیجه‌ی آمیزش‌های خویشاوندی در گله نیز منجر به افت در صفات اقتصادی وابسته و افزایش مرگ‌ومیر خصوصاً در بره‌ها می‌گردد. از این رو داشتن برنامه تولیدمثلی صحیح در گله و آشنایی با نژادهای کارآمد در منطقه تا حد قابل توجهی می‌تواند مشکلات ژنتیکی و محیطی مربوط به تولید مثل در گله را کاهش دهد. بنابراین، مدیریت در صنعت گوسفند و بز عبارت از هنر مراقبت، اداره کردن و کنترل شرایط است. اتخاذ تدابیر مدیریتی صحیح می‌تواند به نحو چشمگیری میزان خسارت ناشی از عوامل خطر را کاهش دهد